

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “СВЕТИ СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЙ”

СЕЛО ДЪЛБОК ИЗВОР, ОБЩИНА ПЪРВОМАЙ, ОБЛАСТ ПЛОВДИВ

ул. „Първа“ № 59, п.код 4280, тел: 0887313582, e-mail: oudirek@abv.bg

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ
НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ**

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на 18.09.2020 година

Въведение:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално – икономическото развитие.

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 -2020 г./, преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилията им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения. Здравният статус и достъпът до услуги и ресурси, които могат да осигурят по – добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по – висока степен на образование.

Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напусналите училище и техните семейства и върху цялостното социално – икономическо развитие на страната.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Разработване и изпълнение на комплекс от ефективни мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно отпадане на ученици от идентифицираните рискови групи в училище.
2. Подобрени резултати от НВО и осигурена образователна и личностна подкрепа на всеки ученик.

ЦЕЛЕВА ГРУПА

- ✓ Новопостъпили ученици
- ✓ Пътуващи ученици
- ✓ Второгодници/третогодници
- ✓ Деца, полагащи поправителни изпити
- ✓ Деца от рискови групи – (отглеждани от друг член на семейството, поради работещи в чужбина родители; деца, подлагани на агресия и др.)
- ✓ Деца с по-малки братя и сестри

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ :

Причините за отпадане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от отпадане или вече отпаднало от училище.

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Икономически причини.
2. Социални причини.
3. Етнокултурни причини.
4. Образователни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини свързани със здравния статус.
7. Психологически причини.

- Социално – икономически причини: ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве, поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра, използване на детето като трудов ресурс;

- Образователни причини: слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др. ;
- Етнокултурни причини: по-ниска ценност на образованието, по ранното встъпване в брак и др. ;
- Психологически причини: неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.
- Институционални причини: като такива могат да квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и др.;
- Причини свързани със здравния статус: в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна диагностика и подготовка на детските градини и училищата за приобщаването на тези деца. Тук се включват и всички фактори на образователната среда, материалната база, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на приобщаващото образование;

В ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” деца застрашени от отпадане са основно, тези които: не посещават редовно учебни занятия; ученици, чиито родителите показват незаинтересованост към учебния процес; ученици, чиито родители живеят в чужбина.

Политиката на нашата образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- публичност и прозрачност на цялостната политика – чрез интернет страницата на училището, добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, психолози, класни ръководители, учители и ученици;
- идентифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на педагогическия съветник, училищните психолози и класните ръководители;

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” за превенция на ранното напускане на образователната система:

- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ НА РОМИТЕ В Р БЪЛГАРИЯ

- СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА
- ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ от 27.10.2017 г.
- ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА
- СТРАТЕГИЯ ЗА НАМАЛЯВЯНЕ ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА /2013 – 2020 г./
- НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА /2014 – 2020г./
- КОНВЕНЦИЯ ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Други по – важни мерки и дейности, залегнали в програмата на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” за превенция на ранното напускане на училище са:

1.1 Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:

- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи.

- Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от класните ръководители. При натрупване на неизвинени отсъствия на ученик - информиране на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията.

1.2 Координиране на действията на класните ръководители с тези на училищното ръководство.

1.3 Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.

1.4 Разглеждане в Час на класа на теми свързани :

- с превенция на насилието;

- с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици;

- опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;

- теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.

1.5 Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс.

1.6 Подпомагане адаптирането на учениците от петите класове от начален към прогимназиален етап на обучение, чрез провеждане на тренинги – за адаптация и екипност.

1.7 Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

1.8 Развитие на училищната общност – превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.

1.9 Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.

1.10 Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.

1.11 По – голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост.

1.12 Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик, поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на консултации по съответните предмети по утвърден график, както и допълнителна работа с тези ученици през ваканциите.

1.13 Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравно образование, както и придобиване на умения за лидерство.

1.14 Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучебни дейности: спортни състезания, тържества, изложби и др.

1.15 Поощряване с морални и материални награди.

1.16 Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава /наставничество /.

1.17 Консултиране на застрашените от отпадане ученици с педагогическия съветник.

1.18 Кариерно развитие: Много важни са дейностите свързани с професионалното ориентиране и кариерното развитие на учениците. За тази цел класните ръководители ще проведат с учениците си час в Час на класа, в който по подходящ начин ще бъдат запознати с интересни и желани професии. По този начин учениците застрашени от отпадане могат да определят професията, която им допада. Това ще ги мотивира за подобри учебни постижения и за оставане в училище. Планирана е и съвместна работа и посещение на учениците от VII клас в ПГСС град Първомай – учениците да се запознаят с преподавателите в професионалната гимназия и да добият представа за материално-техническата база на образователната институция. Срещи на учениците с представители на професионални гимназии от Асеновград, Пловдив и Стара Загора през месец май/юни.

1.19 Библиотечно информационно обслужване – гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация. Изграждане на малка библиотека в кабинета по БЕЛ, която включва произведения и автори от българската литература, които са залежали в учебните програми по литература за прогимназиален етап. По преценка на педагогическите специалисти учениците посещават библиотеката в населеното място, която е в непосредствена близост до училището.

1.20 Подобряване възможностите на обучение на деца със СОЦ. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие. В зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие.

1.21 Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.

1.22 Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел за закрила на детето.

1.23 Създаване на Комисия за приобщаващото образование в началото на учебната 2019/2020 година.

Политиките и мерките, които ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. В училището се акцентира върху силните страни на всеки ученик, което подпомага личностното му развитие.

Политики и мерки в „Св. Св. Кирил и Методий”, произтичащи от:

Семейни и социални причини:

1. Възможно е нежелание на родителите детето да ходи на училище, поради страх от социална изолация, по – ниска самооценка, невъзможност към адаптиране към учебния процес и останалите ученици.

Мерки: Мотивиране, консултиране и подпомагане чрез редица дейности за приобщаване на децата със специални образователни потребности, децата от ромски произход, както и изоставени от семейства, заминали за чужбина.

2. Трудова миграция на родителите. Напускане на единия или двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставане на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с новите модели на поведение на децата и трудовата социална обстановка.

Мерки: Ежеседмични контакти от класните ръководители с родителите/настойниците на учениците, консултации с педагогическия съветник и училищните психолози, сътрудничество с Отделите за закрила на детето и други институции, а при необходимост при прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

3. Недостатъчна образованост на родителите и липса на занижен контрол върху цялостното развитие на ученика. Изразява се в неконтролиране на часовете за

прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня и подготовката на ученика за следващия ден – домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.

Мерки: Мотивиране и приобщаване на тези деца за посещаване целодневната организация в училище, провеждане на срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник, училищния психолог, мотивиране, консултиране и приобщаване към училищната общност.

4. Чести конфликти между агресивни родители, negliжиране и насилие над детето – побой, домашно насилие, развод и др.

Мерки: Сътрудничество с „Отдела за закрила на детето” и други институции.

5. Социално слаби семейства .

Мерки: Оказване на социална помощ, според нуждите на детето и възможностите на институцията. За учениците от 1 до 7 клас има осигурени безплатни учебници, а за учениците от 1 до 4 клас има и безплатна закуска и плодове. В училището функционира училищен стол, който се ползва за обедно хранене. Изхранването на учениците се осъществява чрез кетъринг. Пътуващите ученици от друго населено място се изхранват безплатно.

6. Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.

Мерки: Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на тийнейджърите за сексуалното им развитие, осигуряване на възможност за продължаването на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Мерки за реализиране на Политиките	Отговорник	Срок за изпълнение	Индикатори
I. МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕТО			
1.1. Осигуряване на позитивна образователна среда - училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление			
1.1.1. Разработване и изпълнение на политики в училището			
1.1.1.1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците/ежемесечни справки, писма/	Директор тех. секретар кл. ръководители	целогодишно 2020/2021	Брой отсъствия Брой преместени ученици
1.1.1.2. Инициране на информационна кампания за намаляване на риска от преждевременно напускане на училище	Класни ръководители	целогодишно 2020/2021	Брой табла Брой брошури

чрез изработване на табла и брошури			
1.1.1.3. Повишаване интереса на учениците към работата в екип чрез участие в училищни кампании. Отбелязване на: Световния ден на водата, Денят на Земята, Състезания, Ден против насилието и др.	Начални учители Класни ръководители прогимназиална степен	целогодишно 2020/2021	Брой проведени кампании Брой участвали деца
1.1.1.4. Планиране и осъществяване на контрол за редовно вписване на отсъствията на учениците в ЗУД и подаване на данните към Регистъра за движение на учениците	Директор Технически секретар	ежеседмично/ежемесечно 2020/2021	Брой извършени проверки
1.1.1.5. Планиране и осъществяване на контрол върху спазването на задълженията на класните ръководители съгласно ЗПУО-анализ и оценяване на рисковите фактори за отпадане на ученици – ученици със слаб успех, отсъствия, набелязани мерки от кл.р-ли	Директор	ежемесечно 2020/2021	Брой извършени проверки Брой проверени обекти
1.1.1.6. Изготвяне на регистър на ученици, застрашени от отпадане и мерки за работа с тях: - изготвяне на списък - изготвяне на карта за всеки ученик	Класни ръководители Координиращ екип	постоянен	Изготвен брой регистър Брой карти

1.1.1.7. Работа по Национални програми и проекти като мярка за осигуряване на качествено образование и превенция на отпадащите ученици	Директор Педагогически специалисти	постоянен	Брой НП Брой проекти
1.1.1.8. Повишаване на броя на учениците, обхванати в целодневната организация на учебния ден.	Класни ръководители и ръководител на ГЦОУД	постоянен	Брой обхванати ученици към момента
1.1.1.9. Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности	Директор Педагогически специалисти	постоянен	Брой обхванати ученици
1.2. Повишаване на качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище			
1.2.1. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище	Директор Екип за ключови компетентности в начален и прогимназиален етап	целогодишно	Брой обучени учители
1.2.2. По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост	Педагогически специалисти	целогодишно	Брой извършени проверки Брой проведени открити уроци
1.2.3. Планиране и реализиране на обучение, ориентирано към потребностите на всеки ученик - личностно ориентиран подход	Педагогически специалисти	целогодишно	Брой проверки
1.2.4. Анализирание на резултатите от	Директор Педагогически	първи и втори учебен срок на учебната	Резултати от обучението

обучението по отделните учебни предмети спрямо очакваните резултати	специалисти	2020/2021 година	
1.2.5. Анализ на движението на учениците и причини за напускането им	Директор	първи и втори учебен срок на учебната 2020/2021 година	Брой напуснали ученици
1.3. Достъп до качествено образование за деца и ученици със СОП			
1.3.1. Подобряване възможностите за обучение на деца със СОП -осигуряване на допълнителна подкрепа -прилагане на единна методика за оценяване	Директор Учителите работещи с деца със СОП Ресурсните учители	целогодишно	Брой разработени ИУП
II. ПОЛИТИКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НАУЧИЛИЩЕ			
2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността			
2.1.1. Включване на родителската общност, повишаване на активността ѝ и сътрудничество с уч. ръководство	Директор Педагогически специалисти	целогодишно	Брой инициативи
2.1.2. Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Директор Класни ръководители	целогодишно	Брой срещи
2.1.3. Сътрудничество с различни организации - МКБППМН, ДПС, съветник Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, ЦОП	Директор УКПППУ	при необходимост	Брой срещи
2.2. Утвърждаване на индивидуално и групово наставничество			
2.2.1. Планиране на дейности, насочени към идентифициране на ученици в риск и индивидуалното им консултиране	Класни ръководители Координиращ екип	ежемесечно	Брой проведени срещи
2.2.2. Инициативи за подпомагане на	Класни ръководители	при необходимост	Брой инициативи

ученици в риск от техни съученици			
III. ПОЛИТИКИ ЗА КОМПЕНСИРАНЕ НА ЕФЕКТА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ			
3.1. Отчет на дейностите и мерките по програмата	Директор	месец февруари 2021 г. месец юни 2021 г.	Брой отчети

Настоящата училищна програма е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол №1 от 18.09.2020 г. и утвърдена от директора на училището. Училищната програма е отворена система и подлежи на актуализиране съобразно непредвидени ситуации, нужди и проблеми.